

WIKBORG | REIN

UiO • Institutt for privatrett
Det juridiske fakultet

Eierstyring og selskapsledelse i selskaper med staten som eier

- Professor Margrethe Buskerud Christoffersen
- Advokat Hedvig Bugge Reiersen

Nærings- og fiskeridepartementet,
eierskapsavdelingen

10. september 2026

Agenda

- 01 Selskapsformene – Hvor er dere styremedlemmer?
- 02 Den norske (nordiske) modellen for eierstyring og selskapsledelse
- 03 Staten som eier og styrets rolle
- 04 Nærmere om styrets rolle, plikter og ansvar
- 05 Eierdialogen
- 06 Styremedlemmers erstatningsansvar

- 01 Selskapsformene – Hvor er dere styremedlemmer?
- 02 Den norske (nordiske) modellen for eierstyring og selskapsledelse
- 03 Staten som eier og styrets rolle
- 04 Nærmere om styrets rolle, plikter og ansvar
- 05 Eierdialogen
- 06 Styremedlemmers erstatningsansvar

Selskaps- og foretaksformer for statens direkte eierskap

Statsaksjeselskaper

Statsallmennaksjeselskaper

- Aksjeselskap og allmennaksjeselskap der staten eier **alle** aksjene (eneaksjonær)
- Eksempler: Mesta AS, NRK AS, Posten Norge AS, Argentum Fondsinvesteringer AS, Investinor AS, Avinor AS, Space Norway AS
- Ingen statsallmennaksjeselskap
- Reguleres av aksjeloven og allmennaksjelovens alminnelige regler og av særreglene i kapittel 20 II
- Riksrevisjonen fører kontroll

Deleide aksjeselskaper

Deleide allmennaksjeselskaper

- Staten er aksjonær, sammen med private aksjeeiere
- Eksempler på staten som majoritetsaksjonær (> 50%): Telenor ASA, Equinor ASA, Kongsberg Gruppen ASA
- Eksempler på staten som minoritetsaksjonær (< 50%): Yara International ASA, Norsk Hydro ASA, DNB Bank ASA
- Aksje- og allmennaksjelovens alminnelige regler gjelder
- For noterte selskaper gjelder også verdipapirhandellovens regler, og Norsk Anbefaling for Eierstyring og Selskapsledelse (NUES)

Statsforetak

- Organisert i medhold av statsforetaksloven
- Staten eneste eier, reguleringen ligger tett opp til reguleringen i aksje- og allmennaksjeloven
- Utformet med sikte på foretak med en sektorpolitisk oppgave:
- Eksempler: Statkraft SF, Statnett SF, Gassnova SF, Enova SF, Statskog SF
- Riksrevisjonen fører kontroll

Helseforetak

- Organisert i medhold av helseforetaksloven
- Regionale helseforetak (RHF), som bare kan eies av staten:
- Helse Midt-Norge RHF, Helse Nord RHF, Helse Sør-Øst RHF og Helse Vest RHF
- Helseforerak (HF), kan bare eies av RHF og utøver helsevirksomheten
- Eier (staten) hefter ubegrenset for foretakets forpliktelser
- Riksrevisjonen fører kontroll

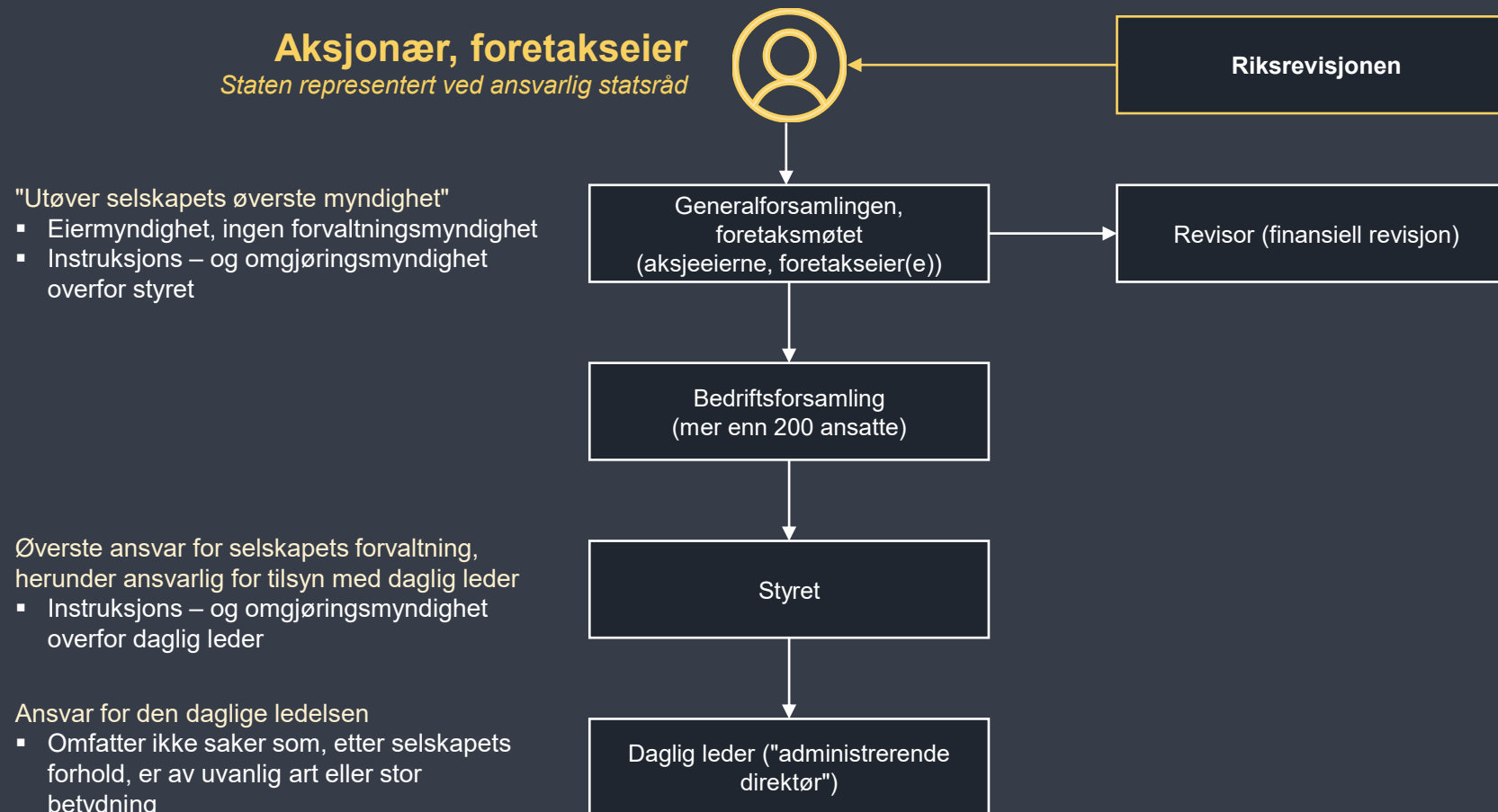

Særlovselskaper

- "Særlovselskaper" – ulike selskaper som er organisert i medhold av særskilte lovbestemmelser, som er utformet for den enkelte virksomhet
- Eksempler: Innovasjon Norge, Norsk Tipping AS, AS Vinmonopolet, Norfund, Folketrygdfondet
- Riksrevisjonen fører kontroll

- 01 Selskapsformene – Hvor er dere styremedlemmer?
- 02 Den norske (nordiske) modellen for eierstyring og selskapsledelse
- 03 Staten som eier og styrets rolle
- 04 Nærmere om styrets rolle, plikter og ansvar
- 05 Eierdialogen
- 06 Styremedlemmers erstatningsansvar

Juridisk organisering av norske selskaper/foretak

Stortinget revisjons – og kontroll organ.

- Rettslig grunnlag: Grunnloven § 75 (k), Riksrevisjonsloven, Stortingets instruks om Riksrevisjonens virksomhet
- Kontrollerer forvaltningen av statens interesser i statsaksje-/statsallmennaksjeselskaper, statsforetak, helseforetak og særlovsselskaper
- Rapporterer til Stortinget.

Organiseringens betydning for forvaltning og eierskap

- Tydelig skille mellom eierskap og forvaltning
- Strengt hierarkisk system som sikrer ansvarliggjøring
- Klart definerte roller og myndighet som tydeliggjør ansvar
 - Roller og ansvar likt i heleide og deleide strukturer
 - Rolleblanding kan gi grunnlag for såkalt "ansvarsgjennombrudd" (corporate veil-piercing) og for erstatningsansvar for aksjonærene
 - Rollefordelingen utgangspunktet for konstitusjonelt – og parlamentarisk ansvar for statsråden
- Omfattende Eiermyndighet, balansert av lovfestet minoritetsvern
- Fleksibelt rettslig rammeverk muliggjør skreddersydd utøvelse av Eiermyndighet

Ulike typer eiere og eiersammensetning :

- Majoritets- og minoritetseiere
- Personlige, institusjonelle, familie –og offentlige (statlig, kommunal) eiere
- Norske og utenlandske eiere
- Finansielle og industrielle eiere
- Aktive eiere
- Passive eiere

Hvem som eier aksjene i selskapet, har
betydning for styrets rolle og styrearbeidet

Hvem som eier aksjene i selskapet, har
betydning for styrets rolle og styrearbeidet

Ulike aksjeeiere engasjerer seg på ulike måter:

Hvem som eier aksjene i selskapet, har betydning for styrets rolle og styrearbeidet

Ulike aksjeeiere engasjerer seg på ulike måter:

Styredeltakelse

Hvem som eier aksjene i selskapet, har betydning for styrets rolle og styrearbeidet

Ulike aksjeeiere engasjerer seg på ulike måter:

Styredeltakelse

Styrerepresentasjon

Hvem som eier aksjene i selskapet, har betydning for styrets rolle og styrearbeidet

Ulike aksjeeiere engasjerer seg på ulike måter:

Styredeltakelse

Styrerepresentasjon

Klart formulerte forventninger og krav

Hvem som eier aksjene i selskapet, har betydning for styrets rolle og styrearbeidet

Ulike aksjeeiere engasjerer seg på ulike måter:

Styredeltakelse

Styrerepresentasjon

Klart formulerte forventninger og krav

Løpende oppfølging utenfor generalforsamlingen

- 01 Selskapsformene – Hvor er dere styremedlemmer?
- 02 Den norske (nordiske) modellen for eierstyring og selskapsledelse
- 03 Staten som eier og styrets rolle**
- 04 Nærmere om styrets rolle, plikter og ansvar
- 05 Eierdialogen
- 06 Styremedlemmers erstatningsansvar

Statens mål som eier:

Kategori 1-selskapene:

- Høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer

Kategori 2-selskapene:

- Mest mulig effektiv oppnåelse av sektorpolitiske mål

Statens mål som eier:

Kategori 1-selskapene:

- Høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer

Kategori 2-selskapene:

- Mest mulig effektiv oppnåelse av sektorpolitiske mål

Eierutøvelsen skal bidra til å nå målene:

"Staten skal være en **aktiv og ansvarlig eier** med **et langsiktig perspektiv**."

(Statens 1. prinsipp for god eierutøvelse)

- "At staten skal være en aktiv eier innebærer at staten innenfor rammene for den statlige eierutøvelsen skal bidra til selskapenes måloppnåelse ."

(Meld. St. 6 (2022-2023) s. 80)

- "I oppfølgingen av de ulike selskapene vil staten legge vekt på hva som er vesentlig for måloppnåelse og områder hvor staten best kan bidra til måloppnåelse på kort og lang sikt."

(Meld. St. 6 (2022-2023) s. 11)

Rettslige rammer for eierskapsutøvelsen

Grunnloven § 19 og § 12

Statens ti prinsipper for god eierutøvelse

Selskapslovgivningens ansvars- og rollefordeling
Mellom staten som eier, og styret og daglig leder

Vedtektene

Reglement for økonomistyring i staten § 10

OECDs retningslinjer for eierstyring av selskaper
med statlig eierandel

Norsk anbefaling om eierstyring og
selskapsledelse

Rammene for eierskapsutøvelsen ligger fast

- Der staten ikke er eneeier, men flertallseier vil det aksjerettslige likhetsprinsippet og forbudet mot myndighetsmisbruk ha særlig betydning for departementets eierutøvelse
- Aksjelovenes grunnleggende krav om lik behandling av aksjer jf. aksjelovene § 4-1 (1)
 - Alle aksjer gir lik rett i selskapet
 - Aksjeeierne skal sikres like organisatoriske og økonomiske rettigheter og rimelig adgang til å nyte godt av selskapets virksomhet ut fra aksjens verdi
- Forbud mot myndighetsmisbruk jf. aksjelovene §§ 5-21 og 6-28
 - Generell og materiell begrensning i generalforsamlingens og styrets/daglig leders myndighet
 - Rammer beslutninger og handlinger som gir en/visse aksjeeiere eller utenforstående en "urimelig" fordel
 - En fordel er rimelig når den har et saklig, forsvarlig, grunnlag i selskapets interesse. En fordel for en/visse aksjeeiere eller andre som er begrunnet i selskapsinteressen er ikke urimelig (og derfor ikke i strid med myndighetsmisbruksregelen)
 - Likhetsprinsippet/myndighetsmisbruksreglene er derfor ikke til hinder for at selskapsledelsen har kontakt med eier (departementet) utenfor generalforsamlingen og i noen grad deler informasjon som ikke deles med alle aksjeeierne
 - Når staten stiller forventninger til selskapene, er det forventninger som har til formål å støtte opp under selskapsinteressen

Hvordan utøver staten det aktive eierskapet?

Engasjement i styrevalg, med formål å sørge for kompetente og godt sammensatte styrer

- Representasjon i valgkomitéer (noterte selskaper)
- Innstiller og velger styret (heleide selskaper)
- Innstilling til valg i samarbeid med øvrige eiere (deleide selskaper)
- Ikke representasjon i styret

Begrunnelse: redusere risiko for statlig erstatnings- og straffansvar

Begrunnelse: redusere risiko for konstitusjonelt- og parlamentarisk ansvar

Tydelige forventninger til selskapene, det vil si til styrene som «representerer» selskapene

- Generelle forventninger kommuniseres i eierskapsmeldingen (Meld. St. 6 (2022-2023)) og statens retningslinjer for lederlønn
- «*Selskapene er ulike, blant annet når det gjelder størrelse, bransje, og internasjonal tilstedeværelse. Selskapenes arbeid innenfor de ulike forventningsområdene bør tilpasses selskapenes egenart, størrelse, risiko og hva som er vesentlig for det enkelte selskap.*» (Meld. St. 6 (2022-2023) s. 10)
- Staten som generalforsamling benytter ikke adgangen til å vedta formelle instruksjoner til styret
 - **Begrunnelse:** redusere risiko for statlig erstatnings- og straffansvar
 - **Begrunnelse:** redusere risiko for parlamentarisk – og konstitusjonelt ansvar

Forventninger sett fra et rettslig ståsted:

Manglende innfrielse – hva så?

Hvordan utøver staten det aktive eierskapet? (forts.)

Uformell eierdialog; staten "følger opp selskapene systematisk"

- Følger opp måloppnåelse og forventninger
- Avklaringer i enkeltsaker
- NB! Selskapsinteressen og likebehandling – eierdialogens plass i systemet for eierstyring og selskapsledelse

Deltakelse og stemmegivning på generalforsamlingen

- "Statens eiermyndighet i selskapet skal utøves på generalforsamlingen" (Statens 5. prinsipp for god eierutøvelse)
- Rett til å kreve opplysninger fra styret og daglig leder på generalforsamlingen
- Stemmemforklaringer

- 01 Selskapsformene – Hvor er dere styremedlemmer?
- 02 Den norske (nordiske) modellen for eierstyring og selskapsledelse
- 03 Staten som eier og styrets rolle
- 04** Nærmere om styrets rolle, plikter og ansvar
- 05 Eierdialogen
- 06 Styremedlemmers erstatningsansvar

Styrets lovfestede rolle, plikter og ansvar

Styrets overordnede plikter etter aksjelovgivningen (§§ 6-12 og 6-13)

Overordnet ansvar for selskapets forvaltning, herunder ulovfestet lojalitetsplikt (plikt til å ivareta "selskapsinteressen"). Tilsynsplikt.

- Sørge for forsvarlig juridisk og forretningsmessig organisering av virksomheten
- Fastsette planer (strategi, forretningsplan mv.) og budsjetter for virksomheten
- Følge opp selskapets økonomiske utvikling, herunder identifisere ulike risikoer og forretningsmessige muligheter, finansiering og kapitalallokering (inkl. utbytte)
 - Særlig handleplikt ved uforsvarlig lav EK
- Sørge for at selskapet oppfyller lovpålagte krav
 - Driftsrelaterte krav
 - Sikkerhet, bærekraft mv
- Fastsette retningslinjer for virksomheten
- Ansette og avsette daglig leder
- Tilsyn med daglig leder og virksomheten
- Sørge for betryggende internkontroll (systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold)

"Selskapsinteressen" som forvaltningsnorm for styret

Styret har plikt til å fremme selskapsinteressen innenfor rammen av virksomhetsformålet fastsatt i vedtektene

Hvilke interesser inngår i selskapsinteressen?

Det klare alminnelige utgangspunkt: Sikre selskapets langsiktige verdiskaping

- aksjeeiernes avkastningsinteresse (vinningsformål)
- kreditorenes dekningsinteresse

Bredere formulering av selskapsinteressen i nyere lovforarbeider og dommer fra Høyesterett

- «Selskapets interesse omhandler mer enn bare interessene til aksjeeierne, kreditorer, ansatte, markedet og samfunnet. Den handler om hva som er det beste for selskapet som selvstendig juridisk person på kort og lang sikt»
- Betydning at staten er aksjeeier?

Selskapets vedtekter kan påvirke alminnelige utgangspunkter

- Virksomhetsangivelsen/formålet
- Statens begrunnelse for eierskapet
- Hvis inntatt mål fra eierskapsmeldingen: Høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer

Utenfor selskapsinteressen

- Særinteresser som ikke kan knyttes til selskapsforholdet (aksjonærenes og styremedlemmenes private interesser)

"Selskapsinteressen" som forvaltningsnorm for styret (forts.)

- Styrets plikt å balansere de ulike interessene
 - Lovpålagte krav til selskapet må oppfylles
 - Forskjell på interesser som styret kan og skal ivareta
 - Plikten til å sørge for verdiskapning er ellers dominerende
- Styret plikter å ta stilling til selskapsinteressen ved enkeltbeslutninger basert på selskapets formål, drift og egenart for øvrig, jf. Rt. 2013 s. 241
 - Kategori 1- selskaper , Kategori 2 -selskaper
 - Staten som heleier, staten som deleier
 - Aksjonæren(e)s mål og forventninger
- Styret har som hovedregel et betydelig skjønn i fastleggelsen av selskapsinteressen

Styremedlemmers lojalitetsplikt

Styremedlemmer har i kraft av vervet en ulovfestet, individuell, lojalitetsplikt ("fiduciary duty") ovenfor selskapet

- Individuell plikt til å fremme selskapsinteressen i enhver forretningsmessig beslutning, og andre selskapsbeslutninger
- Styremedlemmer må vurdere selskapsinteressen skjønnsmessig, i det enkelte tilfellet
- Avveiling av ulike relevante forhold innenfor rammene av hensynet til langsiktig verdiskaping
 - Hva hvis et styremedlem er uenig i eiers uttalte forventninger?
- Sml. "Business judgement rule" - vurderingen må være forsvarlig

Mangelfull (uforsvarlig) vurdering av selskapsinteressen kan gi grunnlag for erstatningsansvar, jf. aksjelovene § 17-1

- ... men terskelen for ansvar er høy, se del 6.

Taushetsplikt og informasjonsdeling

- Styremedlemmer har taushetsplikt om opplysninger de får i vervet
 - Ingen uttrykkelig regel i selskapslovene, men følger av styremedlemmers lojalitetsplikt
 - Kan også følge av lov, taushetserklæringer, styreinstruks, styrevedtak i enkeltsaker eller av selskapets avtale med tredjeperson
 - Særlige regler gjelder for børsnoterte selskap (innsideinformasjon)
- Opplysningsplikt på generalforsamlingen
 - Aksjonærer kan kreve opplysninger om visse selskapsforhold på generalforsamlingen
 - Unntak: opplysninger som kreves kan ikke gis uten uforholdsmessig skade for selskapet
- Opplysningsplikt på grunnlag av instruks fra generalforsamlingen

Adgangen til å dele informasjon

- Taushetsplikten skal beskytte selskapsinteressen
 - Taushetsbelagt informasjon kan deles når det er saklig begrunnet i selskapets interesse
 - Informasjon kan deles med dominerende og store aksjonærer når det skjer for å ivareta selskapsinteressen
 - Derfor ikke brudd på lojalitetsplikten eller likebehandlingsprinsippet å dele visse typer informasjon som ledd i eierdialogen
- **Råd:** avklar med styreleder!

Kan staten som aksjonær kreve mer informasjon enn andre aksjonærer?

- Staten som eier har ikke noen særskilt rett til å kreve informasjon fra styremedlemmer og daglig leder
 - Gjelder også tilfeller der statsråden har behov for informasjon for å oppfylle opplysningsplikten overfor Stortinget, jf. Grunnloven § 82
 - Etter omstendighetene må statsråden likevel kunne forvente at selskapet frivillig gir statsråden eller departementet den informasjonen som statsråden må ha for å kunne gi Stortinget riktige og fullstendige opplysninger
 - Stortingets forretningsorden og krav om at opplysningene gis i lukket møte

Offentleglova – virkeområdet for selskaper med staten på eiersiden

- Offentleglova gjelder for selskaper og andre typer foretak der staten (direkte eller indirekte) eier mer enn halvdelen av stemmene
- Unntak: gjelder ikke når selskapet **hovedsakelig driver næringsvirksomhet i konkurranse med private på samme vilkår**
 - Det må vurderes konkret om et selskap er unntatt
 - Offentleglova gjelder normalt ikke for kategori 1 selskaper
 - Offentliglova gjelder for kategori 2 selskaper, med mindre de oppfyller unntaket om næringsvirksomhet i konkurranse med private

Styremedlemmenes rett og plikt til å erklære seg inhabile

- Aksjelovene har en generell regel om inhabilitet som gjelder i ethvert spørsmål styret har til behandling
 - Forretningsavtaler, forretningsmessige beslutninger for øvrig, herunder strategiske beslutninger
 - Fusjon, fisjon
 - Kapitalforhøyelse, kapitalnedsetting
 - Utbytte
 - Styresamtykke til aksjeerverv
 - Mv.
- Inhabilitet skal alltid vurderes konkret, i tilknytning til et spørsmål styret har til behandling
 - NB!
- + en sjablongmessig regel om inhabilitet for styremedlemmer der styret behandler sak *om lån eller annen kreditt til styremedlemmet selv eller om sikkerhetsstillelse for styremedlemmets gjeld*

To vilkår for inhabilitet:

Aksje- og allmennaksjeloven § 6-27:

1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av noe spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme gjelder for daglig leder.

2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

To vilkår for inhabilitet:

Aksje- og allmennaksjeloven § 6-27:

1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av noe spørsmål som har slik **særlig betydning** for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme gjelder for daglig leder.

2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

1 | Spørsmålet styret har til behandling må ha «**særlig betydning**» for styremedlemmets egen del eller for noen nærstående til styremedlemmet;

To vilkår for inhabilitet:

Aksje- og allmennaksjeloven § 6-27:

1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av noe spørsmål som har slik **særlig betydning** for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme gjelder for daglig leder.

2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

1 | Spørsmålet styret har til behandling må ha «**særlig betydning**» for styremedlemmets egen del eller for noen nærstående til styremedlemmet;

- «Tilknytningsvilkåret»
- Grunnvilkåret for inhabilitet: inhabilitet forutsetter at styremedlemmet har en særlig, personlig tilknytning (direkte eller indirekte) til spørsmålet styret har til behandling som gjør at styremedlemmet vil bli berørt av utfallet av styrebehandlingen av spørsmålet
- Styremedlemmet har derfor personlig interesse i spørsmålet styret har til behandling

To vilkår for inhabilitet:

Aksje- og allmennaksjeloven § 6-27:

1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av noe spørsmål som har **slik** særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet **må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken**. Det samme gjelder for daglig leder.

2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

1 | Spørsmålet styret har til behandling må ha «særlig betydning» for styremedlemmets egen del eller for noen nærstående til styremedlemmet;

- «Tilknytningsvilkåret»
- Grunnvilkåret for inhabilitet: inhabilitet forutsetter at styremedlemmet har en særlig, personlig tilknytning (direkte eller indirekte) til spørsmålet styret har til behandling som gjør at styremedlemmet vil bli berørt av utfallet av styrebehandlingen av spørsmålet
- Styremedlemmet har derfor personlig interesse i spørsmålet styret har til behandling

2 | Den særlig betydningen er av en «**slik**» karakter at styremedlemmet «**må anses for å ha en fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken**» styret har til behandling

To vilkår for inhabilitet:

Aksje- og allmennaksjeloven § 6-27:

1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av noe spørsmål som har **slik** særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet **må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken**. Det samme gjelder for daglig leder.

2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

1 | Spørsmålet styret har til behandling må ha «særlig betydning» for styremedlemmets egen del eller for noen nærstående til styremedlemmet;

- «Tilknytningsvilkåret»
- Grunnvilkåret for inhabilitet: inhabilitet forutsetter at styremedlemmet har en særlig, personlig tilknytning (direkte eller indirekte) til spørsmålet styret har til behandling som gjør at styremedlemmet vil bli berørt av utfallet av styrebehandlingen av spørsmålet
- Styremedlemmet har derfor personlig interesse i spørsmålet styret har til behandling

2 | Den særlig betydningen er av en «**slik**» karakter at styremedlemmet «**må anses for å ha en fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken**» styret har til behandling

- «Kvalifikasjonsvilkåret»
- Ikke enhver direkte eller indirekte personlig interesse i en sak styret har til behandling gjør et styremedlem inhabilt
- Kun inhabilitet der styremedlemmets personlige interesse i spørsmålet styret har til behandling er slik at styremedlemmet må anses for å ha en kvalifisert («fremtredende») personlig eller økonomisk særinteresse i saken

Eksempler på mulige inhabilitetssituasjoner:

1 |

Styremedlemmet er partner i et investeringsfond som investerer i selskaper som konkurrerer med selskapet.

Eksempler på inhabilitetssituasjoner:

1

Styremedlemmet er partner i et investeringsfond som investerer i selskaper som konkurrerer med selskapet.

2

Styremedlemmet er gift med daglig leder i et selskap som konkurrerer med selskapet.

Eksempler på inhabilitetssituasjoner:

1

Styremedlemmet er partner i et investeringsfond som investerer i selskaper som konkurrerer med selskapet.

2

Styremedlemmet er gift med daglig leder i et selskap som konkurrerer med selskapet.

3

Styremedlemmet eier aksjer i et annet selskap innenfor selskapets bransje.

Habilitetsvurderingen:

- Styremedlemmer plikter å vurdere egen habilitet i den enkelte sak, og skal ved tvil reise spørsmålet
- Retningslinjer godkjent av styret
 - Involvere styresekretær, compliance funksjon, mv.
- Erklære seg inhabil fordi styrets skal treffe en «delikat» avgjørelse?
 - Særlige omdømmehensyn med staten på eiersiden?

Inhabilitet medfører at du ikke skal:

- Motta informasjon/dokumentasjon
- Delta i styrets behandling av spørsmålet
- Delta i styrets beslutning

Overtredelse av inhabilitetsreglene:

- Kan føre til at styrets vedtak blir ugyldig
- Forutsetningen er at inhabiliteten har hatt betydning for utfallet av beslutningen

- 01 Selskapsformene – Hvor er dere styremedlemmer?
- 02 Den norske (nordiske) modellen for eierstyring og selskapsledelse
- 03 Staten som eier og styrets rolle
- 04 Nærmere om styrets rolle, plikter og ansvar
- 05 Eierdialogen**
- 06 Styremedlemmers erstatningsansvar

Eierdialogen er "uformell", men behov for klare rammer

Staten

Kan ikke utøve eiermyndighet utenfor generalforsamlingen

- Dialog mellom staten som aksjonær og styret utenfor generalforsamling omtales som "uformell eierdialog"

Er ikke representert i styret, noe som begrunner en mer omfattende uformell eierdialog

Form og innhold i eierdialogen er viktig

- Staten ønsker å unngå risiko for erstatningsansvar og ansvarsgjennombrudd (beskytte statskassen)
- Statens representanter (f.eks. statsråd eller embetsverket) ønsker ikke personlig medvirkeransvar eller ansvar som "de facto styremedlem"/ "shadow director"
- Staten ønsker å unngå usikkerhet om eierskapsutøvelsen (omdømmehensyn)
- Staten ønsker å opprettholde et tydelig skille mellom statens rolle som eier og andre roller (f.eks. sektormyndighet)

Styret ønsker å unngå tvil om overholdelse av likebehandlingsprinsippet

Retningslinjer for eierdialogen

Hvem representerer
staten og hvem
representerer
selskapet?

Når avholdes
møtene?

Hva er tema for
møtene?

Kortfattet "audit-trail"

- 01 Selskapsformene – Hvor er dere styremedlemmer?
- 02 Den norske (nordiske) modellen for eierstyring og selskapsledelse
- 03 Staten som eier og styrets rolle
- 04 Nærmere om styrets rolle, plikter og ansvar
- 05 Eierdialogen
- 06 Styremedlemmers erstatningsansvar**

Styremedlemmers individuelle erstatningsansvar

- Aksjeloven § 17-1
 - «Selskapet, aksjeeier eller andre kan kreve at daglig leder, styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen, gransker eller aksjeeier erstatter skade som de i den nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt vedkommende»
 - Medvirkeransvar i annet ledd
 - Kan ramme aksjeeier som instruerer styremedlemmer
- Siste 30 år – økende antall styreansvarssaker
 - Økende andel fellende dommer
- Økt fokus på ansvar for aksjeeiere

Vilkåret om uaktsomhet

Ansvar forutsetter at styremedlemmet kan bebreides/har opptrådt uforsvarlig

- Objektiv side: det må foreligge brudd på en handlingsnorm/plikt som påhviler styremedlemmet
 - Styrets plikter i lov og vedtekter vil være retningsgivende for styremedlemmenes plikter
- Subjektiv side: pliktbruddet må kunne bebreides styremedlemmet som uaktsomt

Nærmere om aktsomhetskravet

- Aktsomhetsnormen må fastlegges ut fra forventningene til det enkelte styremedlem i det aktuelle selskapet
 - Grunnleggende forventning om at styremedlemmet har relevant kompetanse
- Høyesterett: Der de plikter som objektivt sett gjelder for et styremedlem er overtrådt, «vil det være en **presumsjon** for at vedkommende har opptrådt uaktsomt»

Eksempler fra nyere rettspraksis

- HR-2016-1440-A (Håheller)
 - Ansvar for styremedlem og aksjeeier for manglende forsvarlig egenkapital jf asl § 3-4, eksponerte kreditor for tap
- HR-2017-2375-A (Ulvesund Elektro)
 - Ansvar for daglig leder som følge av manglende oversikt over regnskap og økonomi
- HR-2020-1947-A (Akademiet)
 - Ansvar for aksjeeier for brudd på lojalitetsplikt overfor minoritetsaksjeeier etter konserninterne transaksjoner
- HR-2022—1148-A (Sea Lice)
 - Ansvar for styreleder/aksjeeier etter å plassert en rettssak i et datterselskap som ikke kunne dekke idømte sakskostnader
- HR-2022-2484-A (Spiro)
 - Styremedlemmer frifunnet for krav fra investorer, opplysninger i prospekt var i det vesentlige riktig
- 23-130472ASD-BORG/01
 - Styreleder og CEO i Norske Skog frifunnet for krav fra kreditorer etter mislykket restrukturering
- HR-2025-1171-A (Nordic Kingfish)
 - Styreleder/daglig leder frifunnet for krav fra selskapets kontraktspart
- HR-2026-1181-A
 - Styreleder/daglig leder dømt for å ha villedet selskapets kontraktspart om den økonomiske situasjonen i selskapet

Takk for oss!

**Margrethe Buskerud
Christoffersen**

Professor, Juridisk fakultet
m.b.christoffersen@jus.uio.no

**Hedvig Bugge
Reiersen**

Partner, PhD
hbr@wr.no